

התוכנית הלאומית לצמצום אובדן ובזבוז מזון

הובלה, כתיבה ועריכה:

רותם שמאי המשרד להגנת הסביבה, ציפי פרידקין משרד החקלאות וביטחון המזון

הצוות המקצועי המלווה מטעם מוסד שמואל נאמן -

ד"ר אפרת אלימלך, נעמה שפירא, פרופ' אופירה אילון

התוכנית הלאומית לביטחון מזון

קבוצות עבודה

אובדן
מזון

סל המזון
והרגלי צריכה

מו"פ
וחדשנות

סחר
ושת"פ בינ"ל

תעשיית
המזון

חקלאות
מקומית

1. רקע

מהו מזון אבוד?

מזון אבוד בישראל

3 סיבות לעסוק בנושא

מהו מזון אבוד?*

כל מזון ראוי למאכל אדם, שהפך לפסולת,
בכל שלב בשרשרת אספקת המזון**

* אובדן ובזבז מזון

** מרכיבים אכילים ובלתי אכילים שאינם ניתנים להפרדה

לקט ישראל, המשרד להגנת הסביבה ומשרד הבריאות (2023). אובדן מזון והצלת מזון בישראל - הדו"ח הלאומי 2022. כתיבה ועריכה BDO.

European Union (2019). Commission delegated decision (EU) 2019/1597 of 3 May 2019, supplementing Directive 2008/98/EC of the European Parliament and of the Council as regards a common methodology and minimum quality requirements for the uniform measurement of levels of food waste.

אובדן מזון

24% חקלאות

8% טיפול ואריזה

3% תעשיית המזון

בזבז מזון

18% קמעונות

9% שוק מוסדי

38% משקי בית

מזון אבוד בישראל*

*
נתוני שנת 2022

2,624,000

טונות של מזון אבוד

כ-44%

הינם מזון
בר הצלה

כ-37%

מייצור
המזון המקומי

272 ק"ג

לנפש

לקט ישראל, המשרד להגנת הסביבה ומשרד הבריאות (2023). אובדן מזון והצלת מזון בישראל - הדו"ח הלאומי 2022. כתיבה ועריכה BDO.

3 סיבות לעסוק בנושא

1

כלכליות

- העלאת יוקר המחיה
- ערך המזון האבוד – מעל 23 מיליארד ש"ח בשנה

2

סביבתיות

- כ-4 מיליארד ש"ח בשנה: בזבז משאבים
- פליטות מזהמים לסביבה
- טיפול בפסולת אורגנית

3

חברתיות

- 1 מכל 5 משפחות
- 1 מכל 3 ילדים חיים באי-ביטחון תזונתי

לקט ישראל, המשרד להגנת הסביבה ומשרד הבריאות (2023). אובדן מזון והצלת מזון בישראל – הדו"ח הלאומי 2022. כתיבה ועריכה BDO.

לתת (2025). אנטומיה של עוני. דו"ח העוני האלטרנטיבי | מס' 22 | ישראל במלחמה 2024.

2.

תהליך גיבוש האסטרטגיה

תפיסות היסוד

תהליך העבודה

מיפוי בעלי עניין

אתגר המצריך מענה משולב, עקבי וארוך טווח

תהליך העבודה

נובמבר 2024 – ספטמבר 2025

מיפוי בעלי עניין

מזון מוצל
מצילות המזון

מרכז לוגיסטי
ארגון לתת

מיון עודפי חקלאות
לקט ישראל

משק שלמן
אחיטוב

3.

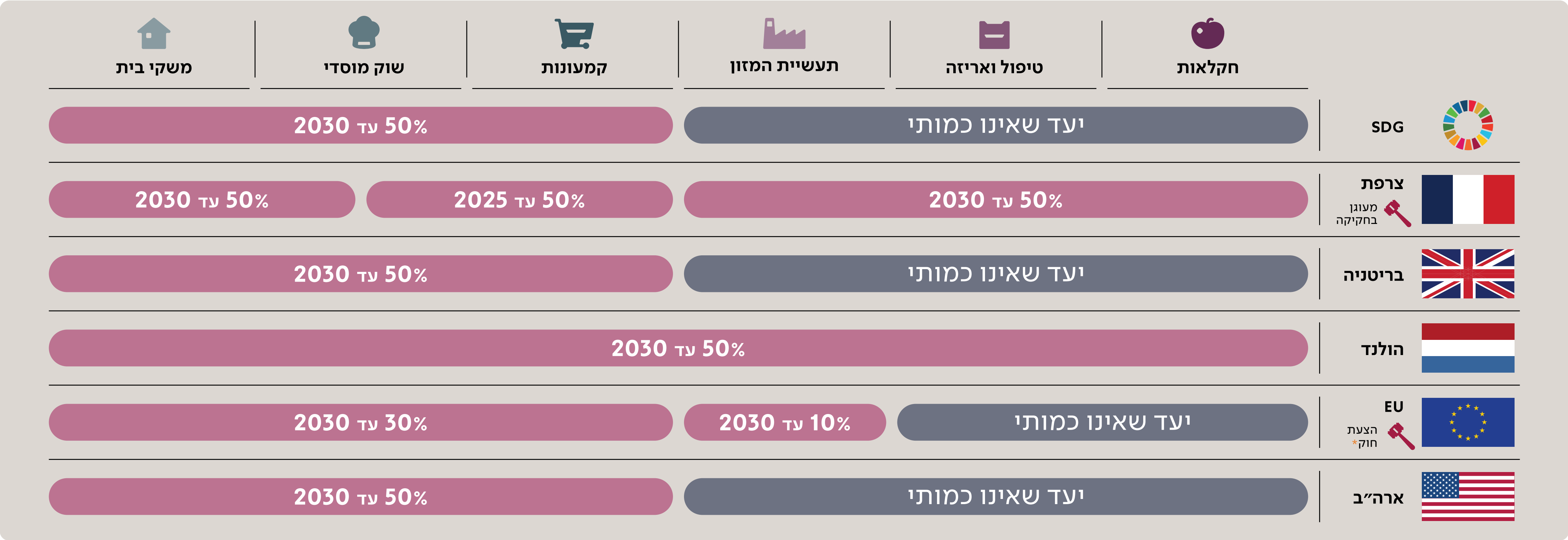
יעדים ותוכנית מדידה

יעדי הפחתה בעולם

יעדי הפחתה בישראל

מדידה ממשלתית לתמיכה בתהליכי קבלת החלטות

יעדי הפחתה בעולם

United Nations (2015). 2030 Agenda for Sustainable Development. SDG 12 – Responsible consumption and production.

U.S. Department of Agriculture (2024). National Strategy for Reducing Food Loss and Waste and Recycling Organics.

European Commission (2023). Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council Amending Directive 2008/98/EC on waste. Brussels, 5.7.2023.

הצעת חוק לתיקון דרקטיבה 2008/98/EC

OECD (2025). Beyond Food Loss and Waste Reduction Targets – Translating Reduction Ambitions into Policy Outcomes.

Malik, X., Smith, L., Stewart, I., & Burnett, N. (2024). Food waste in the UK. Research Briefing No. CBP-7552. House of Commons Library. Uk Parliament.

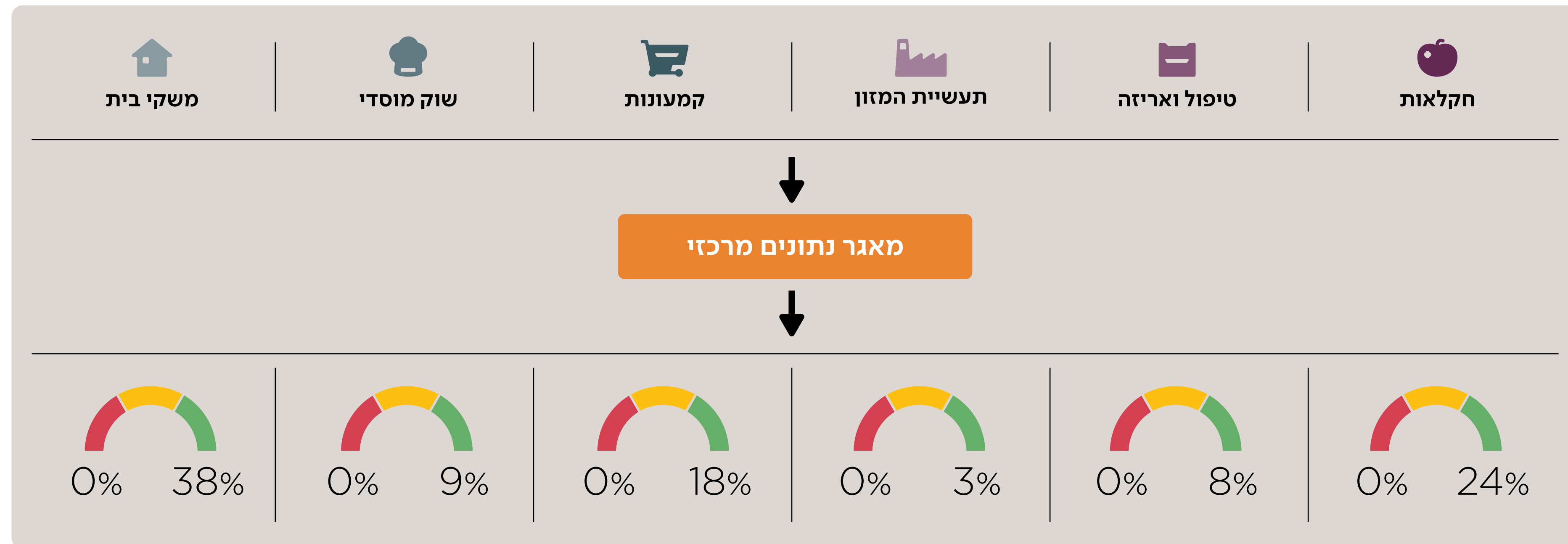
יעדי הפחתה בישראל*

* ביחס להיקף המזון האבוד בשנת הבסיס (2026), ובהתאמה ליעדי אספקת המזון בתוכנית הלאומית לביטחון מזון

מדידה ממשלתית לתמיכה בתהליכי קבלת החלטות

- מדידה על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה
- מתודולוגיה בין-לאומית
- מעקב רב שנתי

4.

המהלכים

ערוצי הפעולה

תקציב התוכנית

הדגמת ערוצי פעולה

מערכים אזוריים למזון אבוד – מאמ"א

רגולציית פסולת

מערכת תומכת החלטה באמצעות שיתוף במידע

כלים דיגיטליים להסטת עודפים

חינוך, הסברה וצרכנות נבונה

המשרד להגנת הסביבה

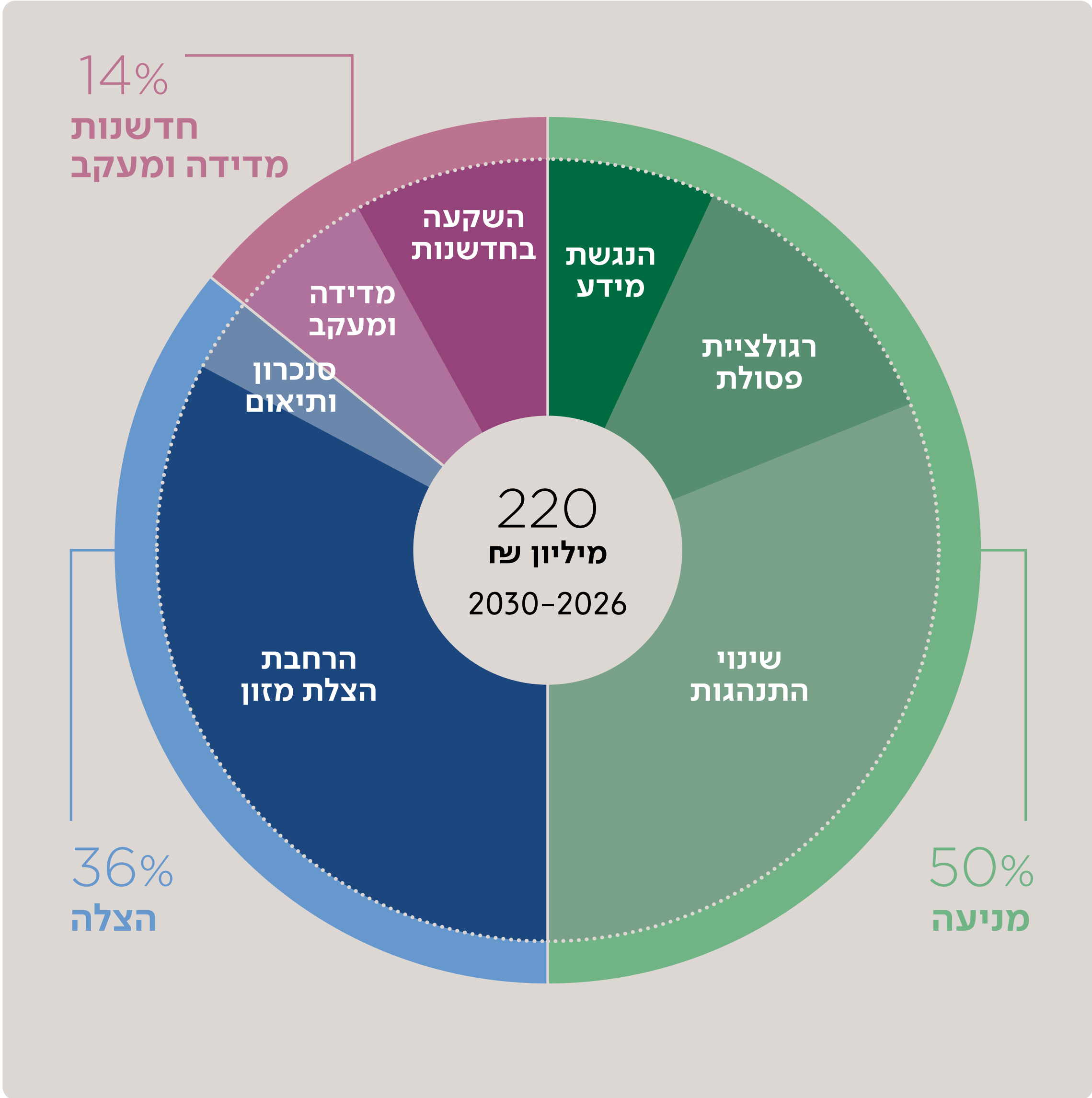
الوزارة لحماية البيئة
Israel Ministry of Environmental Protection

ערוצי הפעולה

הצלת מזון		מניעה והפחתת אובדן ובזבוז מזון		
סנכרון ותיאום	הרחבת הצלת מזון	שינוי התנהגות	רגולציית פסולת*	הנגשת מידע
כלים דיגיטליים להסטת עודפי מזון (לתעשייה ולתרומה)	חובת תרומת מזון	הדרכה והכשרה לאנשי מקצוע	איסור השלכת מזון	מערכת תומכת החלטה באמצעות שיתוף מידע
	הטבות מס על תרומת מזון	חינוך, הסברה וצרכנות נבונה	אגרת פסולת מזון*	שיפור סימון תאריכי תפוגה
	תמיכה בתשתיות הצלת מזון	עידוד תמחור דינמי	כחלק מאסדרת משק הפסולת	התאמות ברגולציית בטיחות מזון קיימת
	מערכים אזוריים למזון אבוד (מאמ"א)			
	נוהל אחיד לתרומת מזון		כלי הרגולציה בתוכנית מצריכים המשך בחינה	
מדידה ומעקב				
השקעה בחדשנות				

תקציב התוכנית תרחיש מתון

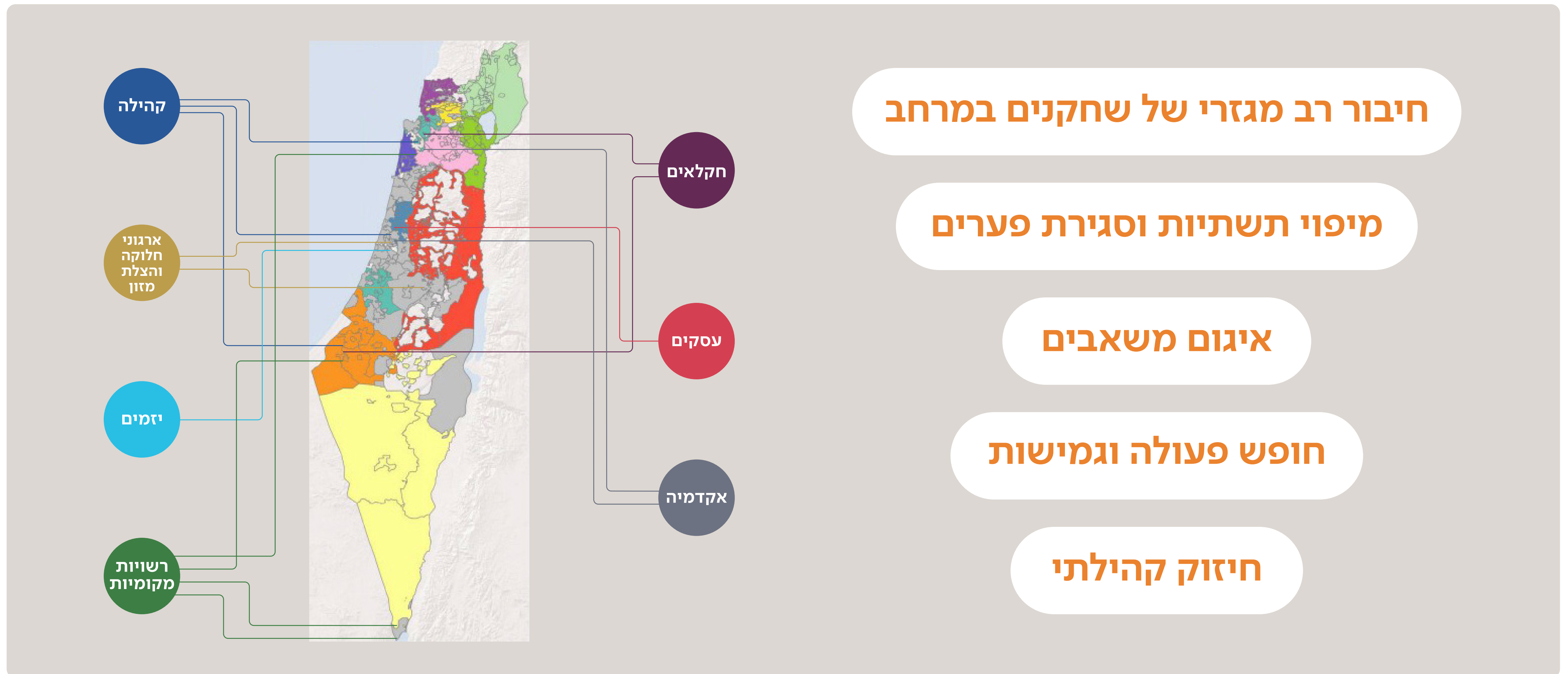
מהלך	תקציב 5 שנתי (מיליון ש"ח)	אחוז מהתקציב
מניעה	הנגשת מידע	7%
	רגולציית פסולת	12%
	שינוי התנהגות	31%
הצלה	הרחבת הצלת מזון	33%
	סנכרון ותיאום	3%
חדשנות מדידה ומעקב	מדידה ומעקב	6%
	השקעה בחדשנות	8%
סך הכול	220	100%

הדגמת ערוצי פעולה

צמצום בזבז מזון				צמצום אובדן מזון		
 הצלת מזון	 משקי בית	 שוק מוסדי	 קמעונות	 תעשיית המזון	 חקלאות	
	חינוך, הסברה וצרכנות נבונה	הדרכה והכשרה לאנשי מקצוע	רגולציית פסולת (איסור השלכת מזון/ אגרת פסולת)	רגולציית פסולת (איסור השלכת מזון/ אגרת פסולת)	מערכת תומכת החלטה באמצעות שיתוף במידע	מניעה והפחתה
	שיפור סימון תאריכי תפוגה		עידוד תמחור דינמי			
מערכים אזוריים למזון אבוד (מאמ"א)		נוהל אחיד לתרומת מזון	חובת תרומת מזון	חובת תרומת מזון	כלים דיגיטליים להסטת עודפים (לתעשייה ולתרומה)	הצלת מזון
תמיכה בתשתיות הצלת מזון						
השקעה בחדשנות						

מערכים אזוריים למזון אבד - מאמ"א

רגולציית פסולת

המשך בחינה של כלי מדיניות:
אגרת פסולת מזון, איסור השלכת מזון,
חובת תרומת מזון

**בחינת התאמת הכלים למהלך
האסדרה של משק הפסולת**

בחינת מדרג יישום

**צמצום
מזון אבוד**

הפחתה במקור/מניעה

הצלת מזון

**הסטה ומחזור
של מזון אבוד**

מזון לבעלי חיים

מחזור

השבת אנרגיה

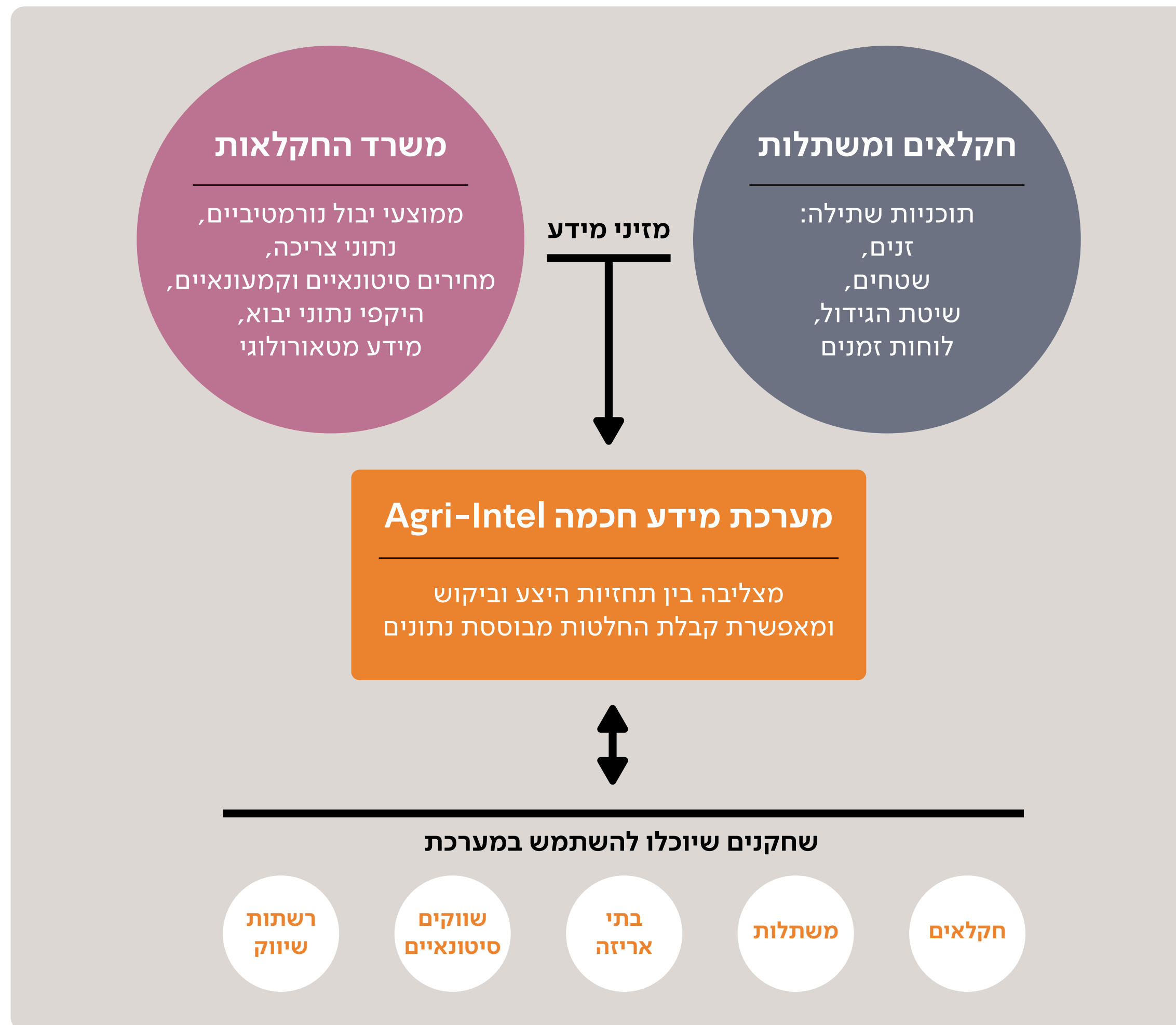
סילוק

הטמנה

מערכת תומכת החלטה באמצעות שיתוף במידע

תועלות

- צמצום היצף ואובדן הכנסה לחקלאים
- חיזוק מעמדו של החקלאי בשרשרת הייצור
- הפקת המלצות מותאמות אישית כמו סיכוני עודפים וחוסרים צפויים
- הפחתת סיכונים לחקלאים
- גיוון סלי הגידול
- עידוד חדשנות (גידולים חדשניים וזנים ניסיוניים)
- שיפור היכולת לבסס מדיניות על נתונים

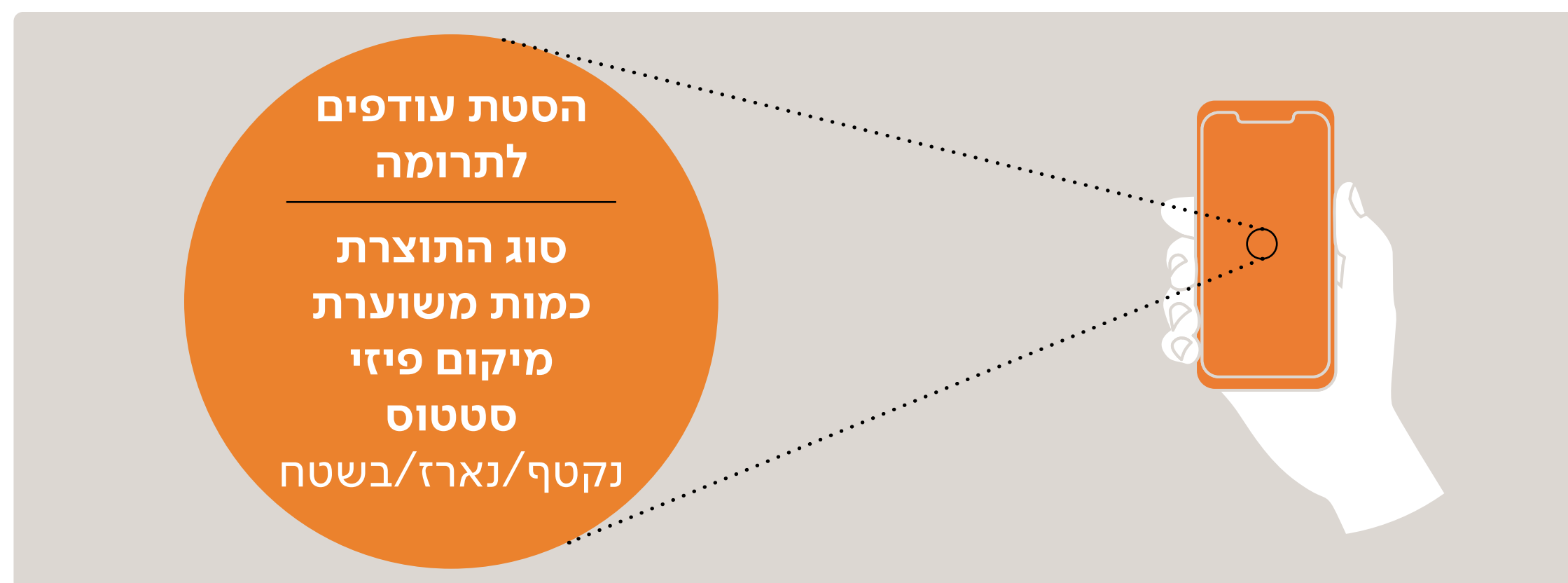

כלים דיגיטליים להסטת עודפים

אפליקציה להסטת עודפים לתרומה

תועלות מרכזיות:

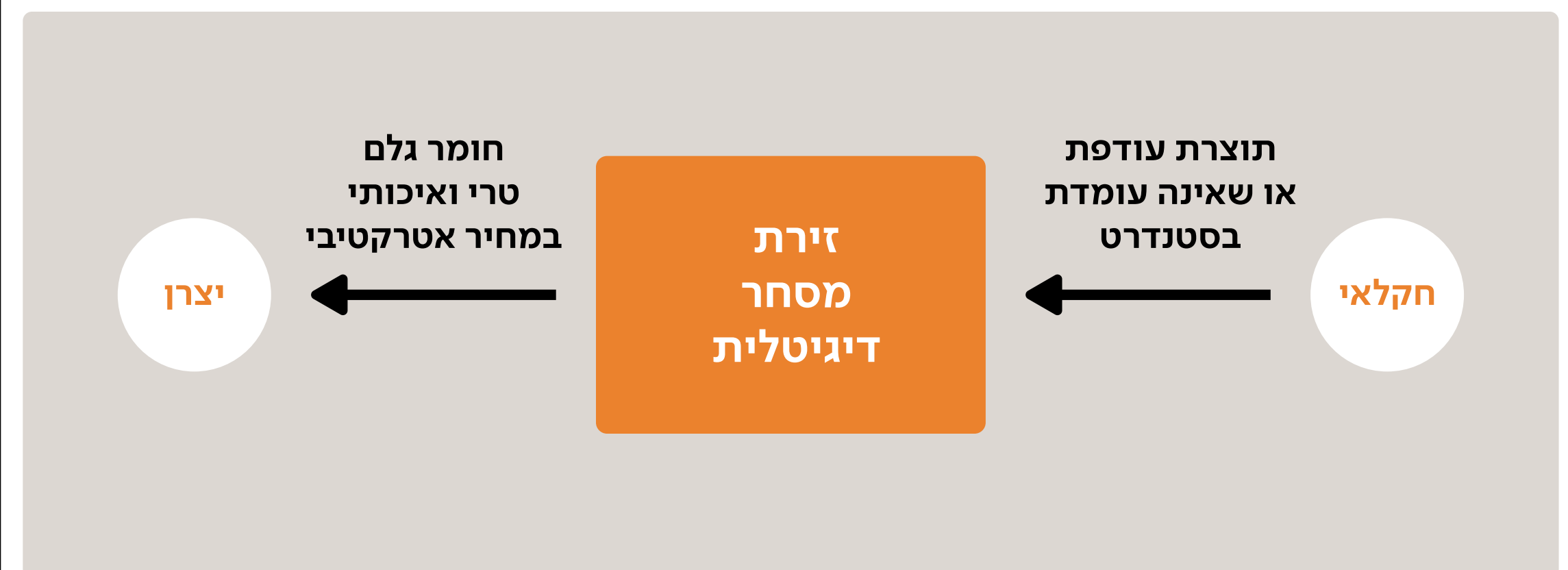
- צמצום פרק הזמן בין היווצרות העודף ובין הצלתו
- ייעול תהליך הצלת מזון מחקלאות
- הקלה על תקשורת ותיאום בין חקלאים לארגוני הצלת מזון

זירת מסחר דיגיטלית ישירה של עודפי תוצרת חקלאית לתעשייה

תועלות מרכזיות:

- צמצום אובדן המזון
- ייעול תהליכי רכש
- הרחבת היצע חומרי הגלם בשוק

חינוך, הסברה וצרכנות נבונה

משקי הבית

- תאריכי תפוגה
- תכנון קניות ומנות
- אחסון נכון
- תוצרת שונה אסתטית
- שימוש יצירתי
- בשאריות

מגזר עסקי

- שיטות לצמצום בזבז מזון
- העלאת מודעות לחוק
- עידוד תרומות מזון
- חיזוק ערכים של אחריות סביבתית וחברתית

מערכת החינוך

- העמקת החיבור בין ילדים ומזון באמצעות חוויות מעשיות ומשמעותיות בגידול ובהכנת מזון

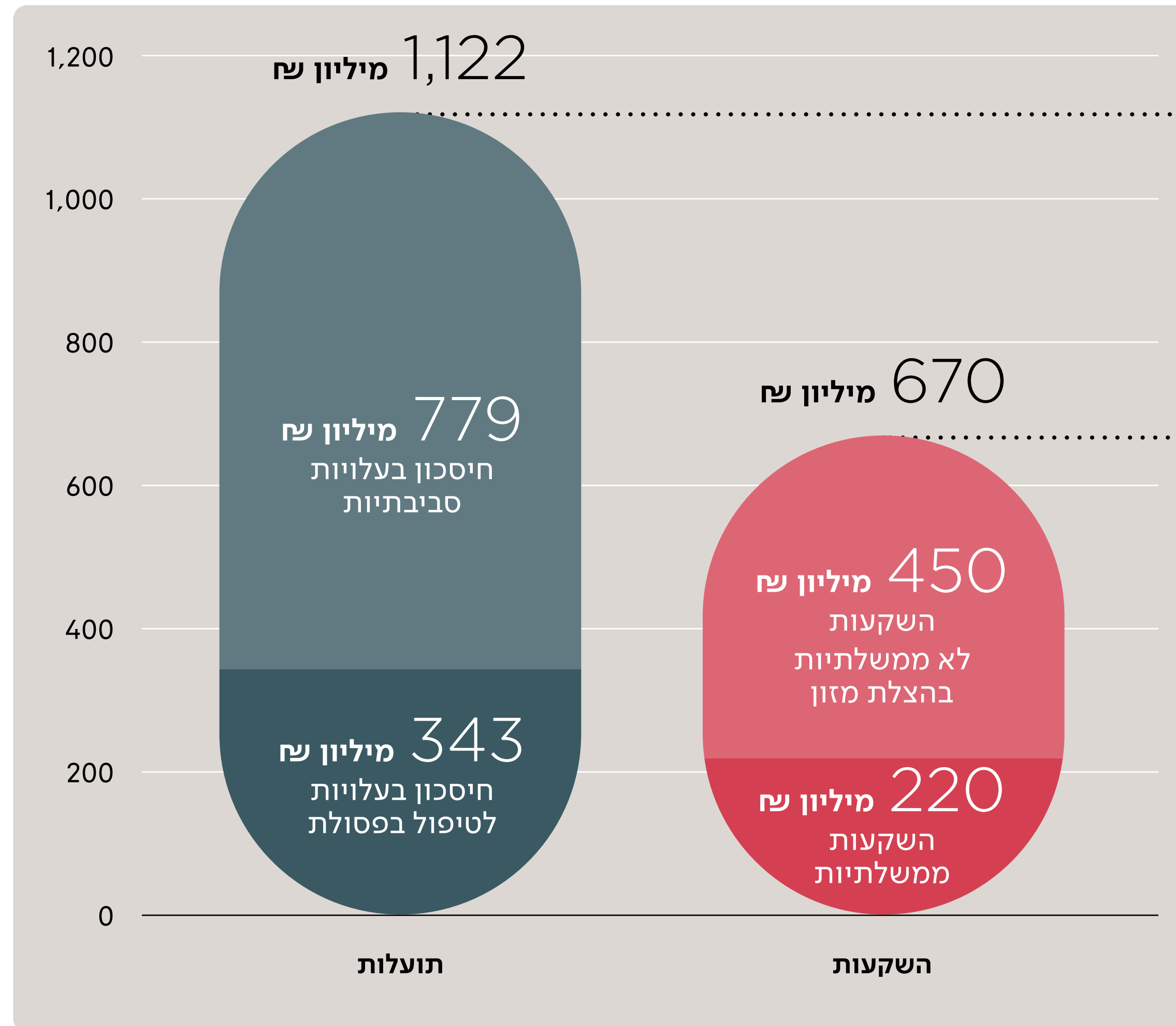

5.

המודל הכלכלי

התועלת המשקית

התועלת המשקית 2026-2030 (תרחיש מתון)

בהשקעה ממשלתית של 220 מיליון ₪
נחסוך כ-670 אלף טונות של מזון אבוד

6.

מתכון ליושום

מודל יישום משולב

מודל יישום משולב

אימוץ התוכנית ותקצובה ביחד וכחלק
מהתוכנית הלאומית לביטחון מזון

יישום ערוצי הפעולה בהובלת
משרדי הממשלה הרלוונטיים

פיתוח מנגנון ממשלתי לקידום ערוצי פעולה רוחביים

שיתוף פעולה וסנכרון - דיאלוג עם שותפים מרכזיים
ממשרדי הממשלה, ארגוני חברה אזרחית והמגזר העסקי

מעקב אחר התקדמות אל עבר היעדים באמצעות
תשתית מדידה לאומית, בקרה, הערכה ושקיפות

לתוכנית המלאה סרקו את ה־QR CODE

המשרד להגנת הסביבה

الوزارة لحماية البيئة
Israel Ministry of Environmental Protection